

การพัฒนาครูในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม

Teacher Development in Aspect of The Student Care and Support System:

a Case Study at Buayaipittayakom School

ชัชชัย โชมขุนทด¹⁾ และ ดร.อาคม อึ้งพวง²⁾

Chatchai Chomkhunthod¹⁾ and Dr. Arkom Eungpuang²⁾

¹⁾สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand, 40002

²⁾อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วิธีการพัฒนาตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ: กรณีศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม จำนวน 24 คนโดยใช้วิธีการ พัฒนาคือ 1) การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความตระหนัก 2) การศึกษาดูงาน 3) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 4) การนิเทศ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 6) การประชาสัมพันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกแบบสังเกต และแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญ ตรวจสอบข้อมูลด้วยเทคนิควิธีการแบบสามเส้า (Triangulation Technique) ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี คือ การสัมภาษณ์ การบันทึก การสังเกต และการใช้แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การบันทึก และการสังเกต นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

ในวงจรรอบที่ 1 ครูโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคมมีความเข้าใจสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดีแต่ยังมีปัญหาในขั้นตอนที่มีการดำเนินงานไปแล้วนั้นครูที่ปรึกษาบางท่านยังไม่เข้าใจในบางขั้นตอนขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงานจึงได้ดำเนินการพัฒนาครูในวงจรรที่ 2 ทำให้ครู

มีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือได้ดีขึ้น และสามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูเข้าใจถึงบทบาทของผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความมั่นใจที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลช่วยในการเสริมสร้างคุณภาพที่ดีแก่นักเรียนในการแสดงออกทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาครู ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The purpose of this research was to develop teacher towards operating student care and support system: a case study of Buayaipittayakom School. Action research method was used for conducting this research through four processes including planning, action, observation, and reflection.

Target group was 24 teachers at Buayaipittayakom School. Methods of development included 1) holding a meeting for giving information and raising awareness, 2) providing a field trip, 3) organizing a workshop, 4) supervision, 5) sharing and learning, and 6) advertisement. Data collection tools consisted of semi-structured interview, note form, observation form, and questionnaire. Data from the questionnaire was analyzed for figuring out frequency, percentage, mean, and standard deviation. Another data were analyzed by explaining significant findings, verified by triangulation technique, and presented through descriptive analysis form.

The findings were as follows:

During the first cycle of development, teachers could understand well and be able to operate student care and support tasks. However, some problems had occurred after finishing some processes of the operation. Some teachers had still not understood in some processes and lacked of confidence to deal with their tasks. Thus, the second cycle of operation was made for enhancing teachers to understand more about the system and be better on dealing with the tasks. Teachers could work based on the processes of this system which help preventing and solving students' problems throughout the school. Teachers also understood their role as students' supervisor and helper. They were confident on providing and managing related activities effectively according to the student care and support system. These could consequently help to support students' good quality of both physical and mental aspect. Students could also be better on having knowledge, ability, morals, ethics, and desired characteristics.

Keywords : teacher development student care and support system

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ประเทศไทยกำลังก้าวสู่การพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ ประชาชนคนไทยได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้นมีการจัดสวัสดิการทางสังคมในหลายรูปแบบ เด็กและเยาวชนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกช่วงวัย แต่สถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงสังคมในปัจจุบัน เด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ อันเป็นอุปสรรคและเป็นอันตรายต่อการดำเนินชีวิตมีแนวโน้มที่ปัญหาจะเพิ่มความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นจากการศึกษา [1] พบว่า เด็กที่มีความสัมพันธ์อันดีกับพ่อแม่หรือครอบครัวจะมีแนวโน้มทางพฤติกรรมเสี่ยงน้อยกว่าเด็กซึ่งครอบครัวห่างเหินกัน คุณภาพด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชนนับเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ควบคู่คุณธรรม มีวัฒนธรรม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการปรับและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ [2] ได้วางรากฐานพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนา ป้องกันแก้ไข ปัญหาและคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างมีขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ และมีการประสานร่วมมือกันในหลายฝ่ายอย่างใกล้ชิด วิธีการหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ คือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research) เพราะเป็นกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติงานโดยใช้ระบบที่พัฒนาขึ้นในสถานการณ์จริง มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาคูประสบอยู่ได้ตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น

โรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่ในชุมชนตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เป็นสังคมชนเมืองที่มีปัญหาในด้านครอบครัวโดยส่วนใหญ่มีฐานะยากจน พ่อและแม่ทำงานต่างจังหวัด และหย่าร้าง นักเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองจากการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปีการศึกษา 2555 พบว่า นักเรียนบางรายมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น หนีเรียน ขาดเรียน มาโรงเรียนสาย แต่งกายผิดระเบียบ ติดเกม ขาดระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ [3] ครูเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการช่วยเหลือนักเรียน คอยดูแลในเรื่องของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไข การส่งต่อ และการติดตามผล ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนและปฏิบัติหน้าที่ในงานกิจการนักเรียน ได้ตระหนักและทราบดีถึงความสำคัญในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงได้ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ เกิดทักษะโดยนำเอาขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ไปใช้ในการพัฒนาครูที่จะส่งผลให้มีคุณภาพในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาครูในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วิธีการพัฒนาตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ: กรณีศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **กลุ่มเป้าหมาย** กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่ปรึกษาโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม ปีการศึกษา 2556 จำนวน 24 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

2. **รูปแบบการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

3. **ขั้นตอนดำเนินการวิจัย** ใช้กระบวนการทำงานที่เป็นวงจร PAOR ตามแนวคิด [4] ประกอบด้วย การวางแผน (P: Planning) การปฏิบัติ (A: Action) การ

สังเกต (O: Observation) และการสะท้อนผล (R: Reflection) จำนวน 2 วงจร

4. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ประเภท คือ 1) แบบบันทึก 2) แบบสังเกต 3) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และ 4) แบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึก แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์และสังเคราะห์แบบสรุปประเด็น แล้วนำเสนอโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

5.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย การแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 สรุปผลการดำเนินงานในวงจรที่ 1

จากการใช้หลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบแนวคิดทั้ง 6 ด้าน โดยใช้วิธีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจและความตระหนัก การศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชาสัมพันธ์ ผลการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ครูมีความเข้าใจและสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้เป็นระบบ ครูที่ปรึกษาเข้าใจและรู้จักนักเรียนมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ ครูที่ปรึกษาขาดความมั่นใจในการนำสู่การปฏิบัติ ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่าครูมีความเข้าใจและสามารถนำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนไปพิจารณาเปรียบเทียบเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาได้ แต่ยังมีปัญหา คือครูยังขาดความมั่นใจในการนำเอกสารมาประกอบใช้ในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อที่จะหาวิธีการที่จะดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสม ด้านการส่งเสริมนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ครูได้กล่าวถึงประโยชน์ของการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เทคนิคต่างๆ โดยครูจะต้องคัดกรองเด็กให้ได้ตามกลุ่มประเภทต่างๆ อย่างชัดเจนก่อนที่จะให้คำปรึกษา แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคในกิจกรรมดังกล่าวนี้ครูบางท่านยังไม่เข้าใจ และยังคงขาดทักษะในเรื่องของการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนครูต้องสร้างความเป็นกันเองให้เกิดกับผู้ปกครอง บอกวัตถุประสงค์ของการมาเยี่ยมบ้านพร้อมกับการอาสาที่จะเป็นผู้คอยช่วยเหลือดูแลลูกของเขา และการเอาใจใส่ซึ่งถ้าผู้ปกครองไว้วางใจจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง ซึ่งในการดำเนินงานในการออกเยี่ยมบ้านนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของครูบางท่านไม่มีเวลาออกไปเยี่ยมบ้านของนักเรียน จึงทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ของนักเรียนไม่ครบทุกคน จึงไม่สามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาได้อย่างท่วงที การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีการจัดกิจกรรมซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการประชาสัมพันธ์สื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียนมีการจัดกิจกรรมในห้องเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่เข้าใจและจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ได้ดีแต่ยังมีปัญหาในเรื่องของความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมที่เป็นการจัดกิจกรรมแบบไม่สม่ำเสมอ ด้านการส่งต่อครูส่วนใหญ่ทราบและเข้าใจแนวทางการปฏิบัติงานในขั้นนี้แต่ยังมีปัญหาว่าการส่งต่อนั้นควรจะเป็นการส่งต่อภายในหรือเป็นการส่งต่อภายนอก รวมไปถึงการติดตามผลจากการดำเนินงานเมื่อมีการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องครูยังขาดการติดตามดูแลพฤติกรรมของนักเรียนอย่างเท่าที่ควรและในขั้นตอนที่มีการดำเนินงานไปแล้วนั้นครูบางท่านยังไม่เข้าใจในบางขั้นตอนของการดำเนินงาน ขาดความมั่นใจ ขาดทักษะในการปฏิบัติงาน จึงทำให้การดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือยังขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควรผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนาครูในวงจรที่ 2

1.2 สรุปผลการดำเนินงานในวงจรที่ 2

การพัฒนาครูในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวงจรที่ 2 ได้พัฒนาครูโดยใช้

วิธีการประชาสัมพันธ์ การนิเทศ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากผลการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การบันทึก และการสัมภาษณ์ พบว่า ครูมีความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น ครูเกิดความมั่นใจ และมีทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาส่งเสริมการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานเป็นเช่นนี้เพราะครูได้ร่วมกันวางแผนมีการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนัก มีการศึกษาดูงาน อบรมเชิงปฏิบัติการ มีการนิเทศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชาสัมพันธ์ จึงทำให้ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถจัดกิจกรรมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ประสบผลสำเร็จทำให้สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องและทันทั่วถึง

2. อภิปรายผล

2.1 ผลการพัฒนาครูในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่ พัทธาคม โดยใช้วิธีการพัฒนาตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.1.1 การประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนัก พบว่า ครูได้ปัญหาที่ชัดเจนตรงประเด็นนำไปสู่การแก้ปัญหาที่แท้จริง ทั้งนี้เพราะครูทุกคนได้รู้ข้อมูล สภาพปัจจุบันที่เป็นปัญหาเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [5] โดยใช้กลยุทธ์การร่วมประชุมวางแผนร่วมระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีการแก้ไข ร่วมกันกำหนดกิจกรรม ทำให้ครูทุกคนเกิดการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1.2 การศึกษาดูงาน พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะคณะครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจากการปฏิบัติงาน สามารถนำมาปรับใช้ในโรงเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [6] ที่พบว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้าน นาตบเต่า โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ มีโรงเรียนหัวยุด่อน

พัทธาคมเป็นโรงเรียนตัวอย่างที่ดีสามารถดำเนินการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้

2.1.3 การอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ครูผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจกระตือรือร้นในการเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะครูได้รับความรู้ในประโยชน์และความจำเป็นของการนำไปใช้ของเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [7] โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาเอกสาร ร่วมกันในการดำเนินงาน ทำให้ครูทุกคนเกิดการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1.4 การนิเทศ พบว่า ครูผู้เข้าร่วมการพัฒนามีความเข้าใจ เกิดความมั่นใจและมีทักษะมากยิ่งขึ้นในการดำเนินงาน ทั้งนี้เพราะครูได้มีการนำเสนอปัญหาพร้อมกันเมื่อพบกับปัญหาจึงสามารถช่วยกันแก้ไขได้อย่างทันทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [8] แก้ปัญหาโดยพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศจนทำให้บุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจสามารถดำเนินการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2.1.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นของปัญหา และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน ทั้งนี้เพราะครูทุกคนได้มีโอกาสร่วมการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้มีความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะในการดำเนินงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [9] ดำเนินการโดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดมสมอง และการอภิปรายจัดกิจกรรมการประชุมระดมสมองในกลุ่มย่อยของครูที่ปรึกษา ทำให้ครูที่ปรึกษา มีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี

2.1.6 การประชาสัมพันธ์ พบว่า ครูทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะครูมีโอกาสที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้เพื่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาตนเองตามขั้นตอนต่างๆ ในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [10] ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาโดยได้ประสานขอความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียน แล้วประชาสัมพันธ์แจ้งให้บุคลากรที่จะพัฒนา

ทราบถึงกำหนดการในการดำเนินงาน ตลอดจนทั้งความมุ่งหมายในการดำเนินการทำให้ครูที่ปรึกษาประจำชั้นเรียนเข้าใจ มั่นใจในการปฏิบัติงาน

2.2 ผลการพัฒนาครูในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษา โรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม ที่ได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อ และด้านการติดตามผล

2.2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ครูที่ปรึกษาได้ปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความตั้งใจ มีความเข้าใจในการดำเนินงาน โดยทั้งนี้เพราะครูที่ปรึกษาทุกห้องจัดทำระเบียบงานสะสม ทำแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน มีการบันทึกพร้อมทั้งรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถสรุปผลการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [11] ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเสื่อไก่วิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้ครูมีความเข้าใจและสามารถดำเนินงานครบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2.2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจและมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะครูที่ปรึกษาสามารถจัดกิจกรรมในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เอกสารและเครื่องมือในการดำเนินการคัดกรองนักเรียน มีการใช้เกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา มีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวม สามารถสรุปผลการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนได้บรรลุผลตามเป้าหมาย ครูสามารถปฏิบัติงานได้ตามกรอบ สอดคล้องกับงานวิจัย [12] ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนหนองบัวขอม จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุขธรธานี เขต 1 พบว่าผลการดำเนินงานได้สรุปผลดำเนินงานตาม

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ประสบผลสำเร็จ

2.2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่า ครูมีความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานเพื่อให้กิจกรรมด้านการส่งเสริมนักเรียนเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะครูได้ดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม การให้คำปรึกษา การออกเยี่ยมบ้านนักเรียนและการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีการประเมินผลและรายงานผลการจัดกิจกรรม สามารถสรุปผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [5] ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านน้ำสาววิทยา จังหวัดหนองคาย พบว่า ในวงรอบที่ 1 ได้ศึกษาค้นคว้าร่วมระดมสมอง เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและวิธีการแก้ไขร่วมกันกำหนดกิจกรรมเพื่อใช้ในการพัฒนาและดำเนินกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมได้ติดตามสถิติกลุ่มเสี่ยงจาก 12 คน เหลือ 4 คน วงรอบที่ 2 ได้ปรับปรุงกิจกรรมเพื่อใช้ในการพัฒนานักเรียน โดยใช้กิจกรรมในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนในกิจกรรมเพื่อนช่วยเหลือเพื่อน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พบว่ากลุ่มเสี่ยงลดลง เหลือเพียง 1 คน

2.2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า ครูสามารถจัดทำรูปแบบ และวิธีการกำหนดแนวทางวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ทั้งนี้เพราะครูได้ใช้ทักษะในการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาเบื้องต้น มีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการบันทึกการช่วยเหลือ มีการจัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [13] ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ผลปรากฏว่า ภายหลังจากพัฒนาในวงรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเข้าใจเรื่องเทคนิควิธีการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นแต่ยังไม่มั่นใจว่าเมื่อมีสถานการณ์จริงจะให้คำปรึกษาได้หรือไม่ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงได้ประชุม

ดำเนินการให้มีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในวงรอบที่ 2 พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่ได้ชัดเจนถูกต้องและรวดเร็วเป็นผลดีต่อการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

2.2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ครูมีความเข้าใจสามารถดำเนินงานตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้เพราะครูได้ให้ความสำคัญในการที่จะส่งต่อนักเรียนให้กับครูที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย[14] ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโคกกลางราษฎร์พัฒนา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายในโรงเรียน และการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยได้ดำเนินงานตามขั้นตอนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ครูทุกคนเกิดการพัฒนา มีความรู้ ความเข้าใจ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้การส่งต่อนักเรียนนั้นสามารถช่วยแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

2.2.6 ด้านการติดตามผล พบว่า ครูมีความเข้าใจในขั้นตอนของการดำเนินงานในเรื่องของการติดตามผลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งนี้เพราะครูที่ปรึกษาจะต้องคอยติดตามดูแลพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งในและนอกสถานศึกษาหลังจากการส่งต่อนักเรียนเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนที่ยากต่อการแก้ไขโดยการประสานติดตามพฤติกรรมและขอข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังต้องคอยเป็นกำลังใจให้กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [15] ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพชนามพิทยานุกูล จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ในวงรอบที่ 1 ครูในโรงเรียนบ้านม่วงมีความรู้ความเข้าใจสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีขึ้น แต่ยังมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติ จึงได้ร่วมกันแก้ปัญหาโดยพัฒนาในวงรอบที่ 2 ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี และปฏิบัติได้ตามขั้นตอน

ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้

- 1.1 สถานศึกษาควรจัดแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 ควรจัดกิจกรรมสอดแทรกและเทคนิคในการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูเข้าใจ
- 1.3 ควรจัดให้มีการประชุมในแต่ละปีการศึกษาขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องของแต่ละด้านในงาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อทบทวน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาเพื่อให้เข้าใจมากขึ้น
- 2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Nakhontab A. High levels the children in the year 2011 to 2012. Institute ramajitti the support of the office of health promotion. Bangkok; 2012. (In Thai).
- [2] Office of the basic education commission of Thailand. Operations care system students for the study areas. education and the department director of basic education. Bangkok: Organization transfers of goods and cargo; 2004. (In Thai).
- [3] Buayaipittayakom School. Report Discipline Buayaipittayakom School 2012. Khon Kaen: Buayaipittayakom School; 2012. (In Thai).
- [4] Kemmis, S. and McTaggart, R. The action research planner. Geelong: Deakin University Press; 1990.

- [5] Chompuddee P. Development implementation based system to help students Numsuaywithaya school Nong khai Province. Master of education thesis in educational admimistration graduate school. Mahasarakham University; 2008. (In Thai).
- [6] Sochare N. Development implementation based system to help students Bannatabtao school Khon Kaen Province .The benchmarking process. Master of education thesis in educational admimistration graduate School. Mahasarakham University; 2007. (In Thai).
- [7] Tammuangpak T. Development implementation based system to help students Nongyang-pittakom school Nakhonratchasima Province. Master of education thesis in educational admimistration graduate school. Mahasarakham University; 2009. (In Thai).
- [8] Bunpomma J. Staff development the lymph system helps take care of the students Srisamranwithaya school under the office of Nong Khai education service area zone 3 . An independent study report for the master degree of education in educational administration. Mahasarakham University; 2010. (In Thai).
- [9] Tanasut J. Staff development the lymph system helps take care of the students Kwanchonsuksa school Chaiyaphum Province. An independent study report for themaster degree of education in educational administration. Mahasarakham University; 2009. (In Thai).
- [10] Pumkokrak P. Development implementation based system to help students Bansubplu school Nakhonratchasima Province. Master of education thesis in educational admimistration graduate school. Mahasarakham University; 2009. (In Thai).
- [11] Saengkhamphai W. Developing teacher in operation based on the student mentoring system Suea Kok Witthayasan school under the office of Maha Sarakam education service area zone 2 . Master of education thesis in educational admimistration graduate school. Rajabhat Mahasarakham University; 2008. (In Thai).
- [12] Kulsi B. Staff development the lymph system helps take care of the students Anubannong-wuaso school Udon Thani Province. Master of education thesis in educational admimistration graduate school. Mahasarakham University; 2007. (In Thai).
- [13] Ponlap R. Development implementation based system to help students Mukdahan school Mukdahan Province. Master of education thesis in educational admimistration graduate school. Mahasarakham University; 2008. (In Thai).
- [14] Donpakdee S. Staff development the lymph system helps take care of the students Khok klangratpattana Kalasin Province. An independent study report for the master degree of education in educational administration. Mahasarakham University; 2010 (In Thai).
- [15] Duangkumnoi S. Teacher development in aspect of the student care and support system at Phonngampitthayanukul school Mahasarakham Province. Master of education thesis in educational admimistration graduate school. Khon Kaen University; 2011. (In Thai).